

ATMODA

SPECIĀLIZLAIDUMS

LTF LAIKRAKSTS

Nr.1 (148)
21.08.1991.

**MĪLAIS
LASĪTĀJ!**

Šis "Atmodas" numurs ir bezmaksas. Nauda šobrīd nav galvenais. Svarīgāk ir apzināt patiesību. Bet, ja nu Tu, draugs, esi gatavs ziedot redakcijai kādu artavu, vari to iedot "Atmodas" avīžņam vai arī vēlāk — miera laikā — atnest ziedojumu uz redakciju. Ar Tevi joprojām runādama un Tevi mīlēdama — "ATMODA".

MĒS VISI ESAM LATVIJA

Nelietība un trulums ir guvuši uzvaru. Taču tā, cerams, nav mūžīga — vien paskatoties uz Janajeva uz viņa rokaspuišu "sevišķi intelektuālajām" sejām, var spriest, ka šie vīri pat īsti neapjēdz, ko izdarijuši. Un tomēr — gudrs pretinieks ir daudz labāks par pastulbu: pēdējā rīcība ir neapbrīnājama. Bet nerunāsim vairs par to! Šobrīd pārspēks ir neliešu pusē, un pagaidām mēs visi varam darīt tikai to, ko varam. Un mēs varam — cits citam teikt patiesību,

dot to no rokām rokās, līdz visi to zina. Jo arī no tā, cik daudz mēs zināsim, ir atkarīga Latvijas rītdiena. Neziņa ir jaunāka par nāvi — tāpēc stāstiet, runājiet, pārlieciniet cits citu — par to, ka komunistu brūkošās varas drausmā agonija nevar vilkties bezgalīgi. Par to, ka mēs visi esam Latvijas maza daļiņa. Par to, ka Latvija ir mūžīga.

ELITA VEIDEMANE

LATVIJAS REPUBLIKAS AUGSTĀKĀS PADOMES LĒMUMS SAKARĀ AR PSRS BRUŅOTO SPĒKU DARBĪBU LATVIJAS REPUBLIKĀ

Nemot vērā, ka PSRS bruņotie spēki ir ieņēmuši valstiski svarīgus objektus — televīziju, radio, Iekšlietu ministriju, bloķē sakaru sistēmu, transporta kustību un līdz ar to ir paralizēta valsts institūciju darbība un tautsaimniecības funkcionēšana Latvijas Republikā, kā arī to, ka civiliedzīvotāju vidū ir upuri, Augstākā Padome nolemj: Pieprasīt padomju armijai atbrīvot ieņemtos objektus un atgriezties savās bāzēs līdz š.g. 21.08. Prasības neizpildīšanas gadījumā aicināt Latvijas tautu solidarizēties ar Krieviju un uzsākt vispārēju beztermiņa streiku. Sakarā ar to, ka militārā apvērsuma rezultātā tiek traucēta Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Ministru Padomes normāla darbība, Latvijas Republikas Augstākā Padome paziņo, ka visa atbildība par notiekošā sekām gulstas uz apvērsuma organizētājiem un izpildītājiem

Latvijas Republikas Augstākās
Padomes priekšsēdētājs

Latvijas Republikas
Augstākās Padomes sekretārs
20.augustā

LATVIJAS TAUTAS FRONTES VALDES PAZIŅOJUMS VISIEM LATVIJAS NEATKARĪBAS ATBALSTĪTĀJIEM

19.augusta rītā no Maskavas pienāca ziņa par valsts apvērsumu PSRS. Nav vajadzīga baiļu un histērijas atmosfēra, taču jau tagad ikvienam jāzina sava rīcība šobrīd, kad tautu brīvības centieni apspiešanai ieviesta ārkārtēja pārvalde. Jau 1990.gada 11.decembrī LTF pieņēma rīcības plānu "x" stundai. Šī stunda ir šitū. Tādēļ katra demokrātiska un Latvijai lojāla cilvēka pienākums ir aizsargāt savu valsti. Uzskatām par nepieciešamu:

1. Sagatavot LTF nodaļu struktūras iespējamam darbam nelegālā stāvoklī. Sagatavot savstarpējo sakaru nodrošināšanas sistēmu. Nozīmēt vadītāju dublierus. Attīstīt teritoriālo grupu darbu dzīves vietās. Decentralizēt nodaļu naudas līdzekļus. Sagatavot veidlapas ar LTF simboliku paziņojumiem. Decentralizēt kopējamās aparatūras un papīra glabāšanu.
2. Neraugoties uz ārkārtējās pārvaldes ukaziem, konsekventi pildīt vienīgi Latvijas Republikas likumus un pašvaldību lēmumus.
3. Izmantot dažādus streiku variantus. Būt gataviem pievienoties Krievijas prezidenta Jelcina izsludinātajam Viskrievijas streikam. Īpaši izmantot darbu stingri reglamentējošas absurdas instrukcijas, kuru izpilde paralizēs ražošanu.
4. Neierasties uz PSRS kara komisariātu izsaukumiem un nosūtīt karaklausības aplieciņu un iesniegumu par atteikšanos dienēt PSRS bruņotajos spēkos LPSR kara komisāram.

5. Nesadarboties un nesniegt nekādu informāciju okupācijas varas iestādēm.
6. Ar nicināšanu un boikotu vērsties pret apvērsuma pārvaldes ieliktepiem un viņu atbalstītājiem.
7. Nodrošināt demokrātisko organizāciju un to vadītāju darbības iespējas nelegālā stāvoklī.
8. Dokumentēt un fiksēt visus okupācijas varas noziegumus ārkārtējās pārvaldes apstākļos.
9. Lai novērstu iespēju šo varu padarīt likumīgu, kategoriski nepiedalīties šīs varas organizētās vēlēšanās vai referendumos.
10. Iedzīvotāju informēšanai izmantot vēlēšanu kampaņā pārbaudītus cilvēkus — aģitatorus, iesaistīt visu demokrātisko organizāciju pārstāvjus.
11. Maksimāli izmantot iespējas darboties okupācijas iestāžu neaizliegtajās sabiedriskajās organizācijās — reliģiskajās un kultūras organizācijās, arodbiedrībās, lai popularizētu LTF uzskatus. Latvijas Republikas neatkarības piekritēji! Turpinoties komunistiskajiem noziegumiem pret mūsu Dzimteni, apzināsimies, ka mūsu izdzīvošanas pirmais nosacījums ir dzīvot tautai, būt vienotiem Latvijai! 19.08.91.

LTF valde

LATVIJAS REPUBLIKAS MINISTRU PADOME

PAR UZDEVUMIEM SAKARĀ AR IZVEIDOJUŠOS SITUĀCIJU LATVIJAS REPUBLIKĀ

Sakarā ar izveidojušos situāciju Latvijas Republikas Ministru Padome nolemj:

1. Valsts pārvaldes institūcijām, uzņēmumu un organizāciju vadītājiem un darba kolektīviem turpināt darbu, stingri ievērojot Latvijas Republikas likumus, Valdības un vietējo

pašvaldību lēmumus. Šie akti saglabā spēku arī tad, ja Latvijas Republikas Augstākās Padomes, Ministru Padomes vai citu valsts institūciju darbība tiek vardarbīgi pārtraukta vai traucēta.

2. Nav izpildāmi nekādi nekonstitucionālu varas orgānu un to pilnvaroto personu lēmumi, rīkojumi un norādījumi. Jebkura aktīva sadarbība ar nelikumīgiem formējumiem un personām, kas ar vardarbīgiem līdzekļiem cenšas uzurpēt valsts varu, ir uzskatāma par valsts noziegumu.

Latvijas Republikas Ministru
Padomes priekšsēdētājs
I.GODMANIS

Latvijas Republikas valdības lietu
ministrs K.LĪCIS

Vakar
Latvijā

IZDEMOLĒTS EDVĪNA
INKĒNA DZĪVOKLIS

Naktī no 19. uz 20. augustu izdemolēts televīzijas žurnālista Edvīna Inkēna dzīvoklis. Pats dzīvokļa saimnieks atrodas Norvēģijā. Pēc mūsu rīcībā esošām ziņām, Edvīns Inkēns pagaidām atgriezies no Norvēģijas negatīvojos.

DAINIS ĪVĀNS UN
JĀNIS DINĒVIČS
ATGRIEZUŠIES
LATVIJĀ

No ārzemju komandējuma Zviedrijā 20. augustā atgriezušies Latvijas parlamenta deputāti Dainis Īvāns un Jānis Dinēvičs.

MAIZES PIETIKS 40
DIENĀM

Koncerns "Latvijas labība" parlamenta deputātiem paziņojis, ka, nesapņemat nekādus papildinājumus, miltu maizes cepšanai pietiks 40 dienas. Kā ziņoja "Latvijas labības" pārstāvis, pēdējās divas dienas strauji palielināties pieprasījums pēc maizes Rīgā un lielākajās Latvijas pilsētās.

ZVIEDRIJAS RADIO
RAIDA LATVISKI

Zviedrijas radio raidīs latviski katru dienu no plkst. 21.45 līdz 22.45.

LIETUVĀ

19. augustā vēlu vakarā Lietuvas AP ratificēja Krievijas Federācijas un Lietuvas Republikas līgumu.

KRIEVIJĀ

PSRS Konstitucionālās uzraudzības komiteja (KUK) paziņojusi, ka ārkārtējā stāvokļa ieviešana PSRS var tikt juridiski attaisnota vienīgi tad, ja pilnībā tiks ievērota PSRS konstitūcija un likumi. Pirms ārkārtējā stāvokļa komitejas dokumentu izskatīšanas PSRS KUK iesniegusi PSRS AP pieprasījumu, kurā jautāts: "Vai Augstākā Padome paredz — kā tas prasīts konstitūcijā — izskatīt un akceptēt PSRS pieņemto pienākumu izpildītāja dekrētus?" KUK tāpat uzskata par nepieciešamu atgādināt, ka ārkārtējā stāvokļa ieviešana ir tikai un vienīgi PSRS Augstākās Padomes kompetencē.

Krievijas parlamenta un valdības vadītāji pieprasījuši, lai PSRS AP priekšsēdētājs Lukjanovs 24 stundu laikā organizētu tikšanos ar M. Gorbacovu, G. Janajevam klātesot. Tāpat Lukjanovam tiek pieprasīts trīsdienu laikā, piedaloties starptautiskiem ekspertiem, veikt M. Gorbacova medicīnisku izmeklēšanu; publicēt tās rezultātus un, ja rezultāti būs pozitīvi, nekavējoties nodrošināt M. Gorbacovam darbu apstākļus; atcelt ārkārtējo stāvokli Krievijā; paziņot, ka VĀSK ir izformēta.

Deputāts Genādijs Burbuls informēja "Interfax" korespondentu, ka pēc dažām ziņām Gorbacovs atrodas arestā Maskavā. Tieši kontaktēt ar viņu nav izdevies. PSKP CK apstiprināja informāciju, ka Gorbacovs pirmdien ieradies Maskavā.

Vakar Maskavā pie Krievijas padomes ēkas notika mitiņš, kura dalībnieki — vairāki desmiti tūkstoši cilvēku — protestēja pret ārkārtējā stāvokļa ieviešanu.

Krievijas premjers Silajevs runāja KPFSR radio. Viņš pateicās visiem, kas sargāja Krievijas AP, un paziņoja, ka šī dežūra tiksot uzskatīta par pilnu darbu dienu un apmaksāta dubultīgi.

Leņģingradas OMON, izpildot A. Sobčaka rīkojumu, atbrīvoja no PSRS IeM karaspēka vairākas pilsētas tipogrāfijas.

Krievijas informācijas aģentūra, atsaucoties uz Krievijas tautas deputātu sniegto informāciju, ziņo, ka vairākas Maskavas vietējo padomju izpildkomitejas ir atteikušas pakļauties valsts ārkārtējā stāvokļa komitejai (VĀSK).

Rostovā pie Donas izveidota ārkārtēja komiteja VĀSK atbalstīšanai, tā kontrolē vietējos masu informācijas līdzekļus.

Zviedrijas radiobāsis uztveramas 49 m īsviļņos vai 254 m vidējos viļņos. Kā paredz zviedru žurnālisti, ir iespējama šo radioprogrammu slāpēšana, kā tas pirmajā apvērsuma naktī notika jau ar citām Rietumu raidstacijām.

PULKVEDIS ALKSNIS

intervijā raidstacijai BBC, jautāts par to, kāpēc Mihailam Gorbacovam nav jālūdz runāt ar tautu, teica: "Cik man zināms, viņam šādu iespēju piedāvāja, taču viņš no tās atteicās." Korespondents vaicāja arī, vai tiesa, ka Gorbacovs apsardzes pavādībā nogādāts Maskavā, Alksnis teica, ka viņam par to nekādas informācijas neesot. Pulkvedis teica arī, ka PSRS izjukšana draudot ar kodolkaru. Arī Anglijas pilsoni šādā gadījumā tiktu apdraudēti. Par Krievijas armijas daļu pāriešanu Jelcina pusē Alksnis nebija informēts un teica, ka nevajagot vispārināt atsevišķus gadījumus.

LPSR PROKURORS
IZSŪTĪJIS
TELEGRAMMAS

Rīga, 20. augusts. LPSR prokurors Valentīns Daukšis izsūtījis visiem Latvijas rajonu prokuroriem telegrammu, kurā paziņojis par Latvijas ārkārtējā stāvokļa komitejas rīkojumu, ar kuru "atjaunota PSRS konstitūcijas darbība Padomju Savienības teritorijā un likvidēti visi nelikumīgie veidojumi, kas nav paredzēti PSRS konstitūcijā vai arī izveidoti pret tās prasībām. Prokurora uzraudzību visā PSRS teritorijā īsteno tikai PSRS ģenerālprokurors un tam pakļautās struktūras," teikts telegrammā.

Aģentūra "Interfax" ziņo no Dzeržinskas, Omskas, Taganrogas, Volgogradas, Novosibirskas, Novgorodas: šo pilsētu vietējās varas iestādes ir nolēmušas atbalstīt Krievijas varas struktūru dekrētus un lēmumus. Šāda informācija saņemta arī no Rjazanas, Voronežas, Minskas, Kemerovas, Irkutskas un Tomskas.

Sahalīnā dislocētās karaspēka daļas pārģājušas Krievijas valdības pusē.

Savu atbalstu Krievijas valdībai izteikusi Magadanas pilsētas un apgabala, kā arī Kamčatkas IeM un VDK Krievijas valdību atbalsta arī tur dislocētās armijas daļas.

Udmurtijas avīzes publicējušas republikas AP Prezidija lēmumu, kurā teikts, ka AP pilnībā uzņemas atbildību par stāvokli republikā.

Vladivostokas pilsētas padome aicinājusi VĀSK locekļus padoties likumīgi ievēlētājam valsts varas iestādēm.

40 Krasnodaras novada uzņēmumi ir gatavi izsludināt streiku.

Petrozavodskas pilsētas padome paziņojusi, ka tā pildīs prezidenta Jelcina dekrētus.

Tjumeņas apgabala padomes prezidijs nolēmis parvienīgo likumīgo atzīt Krievijas valdību.

Sakarā ar aiziešanu pensijā no amata atbrīvots Kirgizstans VDK priekšnieks Džumalbek Aftankulovs. Par VDK priekšnieka pienākumu izpildītāju iecelts Kirgizstans viceprezidents Hermanis Kuzņecovs. Kirgizstans iekšlietu ministrs paziņojis, ka rīkošoties saskaņā ar republikas un savienības likumiem un pildīšot prezidenta Askara Akajev rīkojumus. IeM kontrolē visus nozīmīgākos objektus.

GENĀDIJS GRASĀS
ARESTĒT BORISU

PSRS viceprezidents Genādijs Janajevs izdevis ukazu, kurā pavēl arestēt Krievijas prezidentu Borisu Jelcinu. Tiesa, tas nebūs tik viegli izdarāms, jo Lielais Boriss pagaidām ir drošā maskaviešu apsardzībā.

RED. PIEZ.
GENA, TI NE PRAVI!
(GENA, TEV NAV TAISNĪBA!)

Notiekot militārajam apvērsumam Padomju Savienībā, vairums Rietumvalstu līderu vēl atradās vasaras atvaļinājumā, tāpēc pirmā reakcija ārvalstu galvaspilsētās bija atturīga un piesardzīga, aizbildinoties ar informācijas trūkumu. Pārliecinājusies, ka Maskavā noticis militārs pučs, pasaules politiķi un sabiedrība nosoda tā organizētājus. ASV prezidents Dž. Bušs rakstiskā formā asi nosodījis apvērsumu, kvalificējot to kā nelikumīgu un neprātīgu, un paziņojis, ka ASV neatzīst apvērsuma organizētāju pilnvaras. ASV pieprasa, lai nelikumīgi atstādinātais M. Gorbacovs atgrieztos pie varas, atbalsta B. Jelcina prasību atlaist antikonstitucionālo ārkārtējā stāvokļa komiteju. Dž. Bušs iestājies pret spēka lietošanu Baltijā un jebkurā citā reģionā. Viņš aicinājis Padomju Savienību ievērot parakstītos starptautiskos līgumus. Ekonomiskā palīdzība Padomju Savienībai tiks pārtraukta, jo ASV nevar uzturēt līdzšinējās attiecības ar PSRS. Bijušais ASV vēstnieks Maskavā Dž. Metloks izteicis neticību, ka armija šaus uz tautu.

Vakar notikušajā Eiropas kopienas (EA) valstu ārlietu ministru ārkārtējā apspriedē Hāgā nolēmts apturēt visu ekonomisko palīdzību Padomju Savienībai kopumā par vairākiem miljardiem dolāru, ja PSRS netiek atjaunotas demokrātiskās brīvības. Šādā situācijā EA valstis nepiedalīsies

septembrī Maskavā paredzētajā Eiropas drošības un sadarbības konferencē cilvēktiesību (!) jautājumos. Francijas ārlietu ministrs R. Dimā paziņojis, ka Francija pieprasa EA pārstāvju tikšanos ar M. Gorbacovu. Vācijas kanclers H. Kols prasa atjaunot amatā M. Gorbacovu un atdot viņam visas pilnvaras. Dānijas ārlietu ministrs U. Elemans-Jensens paziņojis, ka jāliek Maskavai skaidri saprast, ka tā nedrīkst lietot varu Baltijā. Francijas prezidents F. Miterāns ierosinājis rīkot EA valstu vadītāju ārkārtēju tikšanos, iespējams, piektdien, lai apspriestu pretošanos sakarā ar apvērsumu Padomju Savienībā.

Japānas premjers T. Kaifu izteicies, ka pašreizējais stāvoklis Padomju Savienībā ir nenormāls un nekonstitucionāls. M. Tečere augstu novērtējis B. Jelcina rīcību ārkārtējos apstākļos.

Austrālija pārtraukusi palīdzības sniegšanu Padomju Savienībai. Premjers R. Houks izteicis gandarījumu, ka Krievijas demokrātiskie spēki pretojas apvērsuma organizētājiem.

Bažas un satraukumu par notikumiem Padomju Savienībā pārdzīvojis Meksikas prezidents K. de Gortari. Arī citu Latīņamerikas valstu vadītāji izteikuši nožēlu sakarā ar M. Gorbacova atstādināšanu.

Ķīna paziņojusi, ka pašreizējie notikumi ir Padomju Savienības

iekšlieta, izsakot cerību, ka Ķīnas komunistiskā kaimiņa teritorijā tiksot atjaunota stabilitāte.

Pasaules Banka, kas apvieno 155 valstis, paziņojusi, ka pārtrauc sarunas par palīdzību PSRS. Pasaules biržās pēc vakardienas panikas valūtas un akciju kursi stabilizējušies. Vislielākā uzticība ir dolāram un zeltam.

Maskavā notikušo puču atbalstījuši tikai Libijas un Irākas diktatori Kadafi un Huseins, kuri paši nākuši pie varas pēc asiņainiem militāriem apvērsumiem. Šai duetā labi iederas PSKP Latvijas rotas firers A. Rubiks.

Sākotnējo atturību un rezervētību Rietumu varas centros nomaina varas uzurpatoru nosodījums, pagaidām vēl visai diplomātisks. Demokrātijas likteni padomijā izšķirs notikumi Krievijā un armijas nostāja. Uz Vašingtonu devās Krievijas ārlietu ministrs A. Kozirevs.

Esam nobažījušies, taču nespējam ticēt, ka armija sāks masveidā slepkavot civiliedzīvotājus. Lai arī mums, Latvijas neatkarības aizstāvjiem, nav ieroču, gara spēkā mums jābūt pārkāpiem. Riebumā novērsimies no militārā puča organizētājiem un viņu vietējiem pakalpiņiem un ar visiem iespējamajiem līdzekļiem atbalstīsim demokrātiskos spēkus Krievijā un citās republikās. Rit visi izešim ielās, lai iestātos par demokrātiju! Latvija būs brīva!

PADOMJU
REPUBLIKAS
PRETOJAS

Moldovas premjerministrs V. Muravskis paziņojis (pēc radio ziņām), ka republikā aizliegts izplatīt vissavienības laikrakstus "Izvestija", "Pravda", "Krasnaja zvezda", "Seļskaja zizņ", "Trud" un citus centrālos oficiāli atļautos laikrakstus. Tie, kas to darīs, tiks saukti pie atbildības, arī republikas nozīmes laikraksti, kas izplatīti nelikumīgās ārkārtējās komitejas rīkojumus un lēmumus. Lai arī Kirgizijā stāvoklis ir samērā normāls, tomēr arī tur nodibināta ārkārtējā komiteja, kuras priekšgalā ir iecelts republikas viceprezidents G. Kuzņecovs. Armija šobrīd pārņemusi republikas svarīgākos objektus. Ārkārtējais stāvoklis netiksot ieviests Kazahijā, Uzbekijā un citās lojāli noskaņotās republikās. Leņģingradas (Sankt-Pēterburgas) vicemērs Ščerbakovs paziņojis, ka viņš nesadarbošoties ar iecelto ārkārtējo pilsētas komiteju. Viņš teica, ka šajā komitejā esot iecelts bez paša piekrišanas.

JELCINS
GATAVOJAS
APSŪDZĒT

Pēc aģentūras BNS ziņām, Krievijas prezidents Maskavā 19. augustā parakstījis dekrētu, kurā teikts: "Cilvēki, kas izdarījuši valsts apvērsumu, vardarbīgi atstādinot no amata PSRS prezidentu, PSRS bruņoto spēku augstāko virspavēlnieku, — PSRS viceprezidents G. Janajevs, PSRS premjerministrs V. Pavlovs, PSRS VDK priekšsēdētājs V. Kručkovs, PSRS iekšlietu ministrs B. Pugo, PSRS aizsardzības ministrs D. Jazovs, Zemnieku savienības priekšsēdētājs V. Starodubcevs, PSRS valsts aizsardzības komitejas priekšsēdētāja pirmais vietnieks O. Baklanovs, Rūpniecības, celtniecības un sakaru asociācijas prezidents A. Tizjakovs un viņu līdzdalībnieki ir izdarījuši vissmagāko valsts noziegumu, pārkāpuši PSRS konstitūcijas 62.

pantu, KPFSR kriminālkodeksa 64., 69. 70., 71., 72. pantu un attiecīgos PSRS un savienoto republiku kriminālās likumdošanas pamatu pantus, nodevuši tautu, Tēvzemi un konstitūciju un nostādījuši sevi ārpus likuma. Pamatojoties uz minēto, nolēmu: PSRS un KPFSR prokuratūras, valsts drošības un iekšlietu darbiniekiem un karavīriem, kas apzinās savu atbildību par tautas un valsts likteni un nevēlas diktatūru, pilsoņu karu un asinsizliešanu, tiek dotas tiesības rīkoties saskaņā ar PSRS un KPFSR konstitūciju un likumiem. Kā Krievijas prezidents mani ievēlējašas tautas vārdā garantēju jums tiesisku aizsardzību un morālu atbalstu. Krievijas un Savienības liktenis ir jūsu rokās.

IGAUNIJA SĀK
STREIKU

20. augustā plkst. 24 Igaunijas valdība aicina iedzīvotājus sākt Visigaunijas politisko streiku. Tajā nepiedalīsies tirdzniecības, transporta, sakaru, medicīnas un komunālo iestāžu darbinieki.

TĀ REAĢĒ RIETUMI

"Deutsche Welle" ziņo, ka vairākas Vācijas pilsētās notikušas protesta demonstrācijas pret varas atņemšanu Gorbacovam.

Kanādas valdība pilnībā iesaldējusi palīdzību PSRS. Premjers Malrunijs paziņojis, ka Kanāda neatzīst PSRS jauno vadību.

Francijas prezidents Miterāns izteicies par 12 EEA valstu vadītāju tikšanos, lai apspriestu palīdzības sniegšanu PSRS. Miterāns tāpat teica, ka būtu pāragri runāt par sankcijām pret PSRS.

Eiropas Asociācijas valstu ārlietu ministri šodien tiekas Hāgā. Viņi apsprieds prezidenta Gorbacova gāšanas faktu un asociācijas attieksmi pret jauno PSRS vadību. Viens no galvenajiem jautājumiem būs asociācijas palīdzība PSRS. Šogad asociācija akceptēja tehniskas palīdzības sniegšanu PSRS apmēram 1,5 miljardu dolāru apjomā. Tā iekļauta arī nākamajam gadam.

ASV prezidents Bušs nosodījis apvērsumu PSRS un aicinājis atkal nodot varu Mihailam Gorbacovam. Paziņojumā, kas publicēts pēc apspriedes Baltajā namā, prezidents Bušs novērtējis apvērsumu kā nekonstitucionālu

un nesaprātīgu. Paziņojumā teikts, ka Bušs neatbalstīsot ekonomiskās palīdzības programmu Padomju Savienībai, ja arī turpmāk tiks lietoti nekonstitucionāli līdzekļi. Bušs izteicies, ka ASV atbalstot Krievijas prezidenta Jelcina aicinājumu atjaunot likumīgi ievēlētās varas iestādes un atkal dot visas pilnvaras Gorbacovam.

Francijas ārlietu ministrs Dimā paziņojis, ka viņa valsts ir pieprasījusi sarīkot Eiropas Asociācijas pārstāvju tikšanos ar Gorbacovu.

VFR kanclers Kols pieprasījis pilnībā atjaunot visas M. Gorbacova pilnvaras.

Vakar Latvijā

LTF AICINA UZ STREIKU

Vakar pulksten 19 Doma laukumā notika LTF organizētais mitiņš. Tā galvenā doma — politiskais streiks. Tirdzniecības organizācijas aicinātas nepiegādāt pārtikas preces tiem uzņēmumiem, kas atbalsta militāro diktatūru. Ar klusuma brīdi godināti pagaidām zināmie trīs kritušie. Cilvēki aicināti vērot visu Latvijā notiekošo, lai katram vardarbības aktam būtu liecinieki.

KĀRTĒJIE "VAROŅDARBI"

20.augustā OMON kaujinieki ieņēmuši Latvijas brīvprātīgo kārtības sargu štābu. Netālu no BKS štāba OMON vīri aizturēja mikroautobusu "Latvija". Līdz šim brīdīm nav zināma šofera J.Rutko, trīs kārtības sargu J.Kraukļa, P.Zvaigznes un R.Rimšas atrašanās vieta. Kā "Atmodu" informēja "Jūrmalas" kolēģi, ap 20 omonieši iebrukuši arī Kauguru policijas skolā. Uzbrukumā piedalījās seši bruņutransportieri un četras OMON automašīnas. Pirms uzbrukuma ēkai tā intensīvi apšaudīta. Pēc nepārbaudītām ziņām, uzbrukuma

Rīgā. Brīvības bulvārī

AKCIJA AR PUĶUPODIEM

ir tirais nieks, salīdzinot ar citām šajās dienās veiktajām. Tomēr sašķaidītie puķupodi, kas norobežoja laukumu ap Brīvības pieminekli, izrādījās tā vieta, kur cilvēki izteica savu atteiksmi pret notiekošo. Puķupodus no rita ar laužņiem saskaldījuši trīs civilā tērpušies vīri, bet krietnu tiesu sašutuma nācās saņemt cilvēkam ar liekšķeri un slotu, kurš, notikuma vietu uzskatījis, nikni rūca: "Vojennije." Jau kopš rita pie Brīvības pieminekļa pulcējās tauta, neredzēti garas rindas sastāvēja pie avīžu tirgotājiem. Nav zināms, vai rit kādu laikrakstu varēsīm iegādāties. Laužu pūļi arī pustukšajos pārtikas veikalos. Bet valūtas bodē kāds ārzemnieks pērk vakarkleitu mīļotajai sievietei...

SPORTISTI TURPINA

Pie Ministru Padomes ekspresintervju sniedz Sporta komitejas priekšsēdētājs pirmais vietnieks DAUMANTS ZNATNAJS: "Visas sporta sacensības Latvijas Republikā notiks, kā plānots. Nedēļas nogalē mums paredzēts Eiropas čempionāts bagijiem. Pat gribēdami mēs to nevarētu atcelt — ar ārzemēm sakaru nav. Tikko biju pie Bišera kunga,

UZ DURKĻA NEVAR SĒDĒT

Ar durkļa palīdzību var iekarot valsti. Pieliekot durkli pie kakla, var piespiest cilvēku darīt to, ko viņš negrib. taču ar durkli nevar art, ar durkli nevar iedarbināt darbagaldu un uz durkļa nevar sēdēt.

Var lēkt zem tanka ar granātu saiški rokā, bet, lai to izdarītu, ir vajadzīgas granātas. Mēs esam "apmācīti" PSRS armijā un varbūt prastu arī karot. Bet, lai karotu, lai kaut ar brīdi apturētu ienaidnieka uzbrukumu, ir nepieciešami ieroči. Kopā ar domubiedriem mirt nav pats grūtākais. Daudz grūtāk ir nodzīvot dzīvi, saglabājot galamērķi — brīva Latvija. Okupantiem pretoties var jebkuras apstākļos. Ja aizliedz streikot, var

brīdi audzēkpi skolā nav bijuši.

BPKP AICINĀJUMS

Brīvā pilsoņu konservatīvā partija pieņēmusi aicinājumu, kurā teikts: "BPKP stratēģijas padome, izanalizējusi informāciju no Maskavas, secina: nekonstitucionālais valsts apvērsums PSRS vēl nenoskaidrotu iemeslu dēļ nav izdevies, un aicina Latvijas pilsoņus līdz situācijas stabilizācijai saglabāt mieru, lai izvairītos no upuriem.

NOGALINĀTS TV GALVENAIS INŽENIERIS

19.augustā Televīzijas un radio komitejas galvenais inženieris Juris Beķeris, būdams vēl atvaļinājumā, kopā ar ģimeni atgriezās no Anglijas. Uzzinājis par notikumiem televīzijā, viņš telefoniski sazinājās ar priekšsēdētāja vietnieka J.Ozolu. Beķeris teicās nedaudz vēlāk informēt, cikos ieradīsies radio namā. Taču turpmākie telefona sakari ar Beķera dzīvokli tika bloķēti. Kā noskaidrojās vēlāk, rajonā starp Imantu un Zolitūdi J.Beķerim un viņa vietniekam E.Gailītim uzbrukušas civildrēbēs tērptas personas. Ir aizdomas, ka vismaz viens no tiem bijis kāds milicijas darbinieks. Pirms cietušo nogādāšanas slimnīcā viņi vispirms aizvesti uz milicijas iecirkni. Slimnīcā no gūtajiem ievainojumiem Juris Beķeris drīz nomira.

NOŠAUTS MIKROAUTOBUSA ŠOFERIS

19.augustā pēc Rīgas Iekšlietu pārvaldes ieņemšanas tur esošie kaujinieki atklājuši uguni uz garāmbraucošo mikroautobusu "Latvija". 30 gadīgs šoferis Jānis Salmiņš nogalināts, viņa ceļabiedrs Jānis Verpakovskis ievainots kājās un atrodas 2.slimnīcā.

MIRIS AVĀRIJĀ CIETUŠAIS

19.augusta vēlā vakarā uz Salu tilta mikroautobuss "Latvija" saskrējās ar armijas bruņutransportieri. Šoferis un pasažieri nogādāti Gaiļezera slimnīcā. 20.augustā automašīnas šoferis miris.

DEPUTĀTI BŪS SASTOPAMI

Ja Augstākā Padome vairs nevarēs normāli funkcionēt, tad katrs Latvijas iedzīvotājs varēs sastapt AP deputātus četrās Rīgas vietās — skvērā pie Matīsa tirgus, pie "Saktas" puķu kioska, pie Nacionālās operas, pie Brīvības pieminekļa. Tur būs visa aktuālā informācija.

PAZUDIS TV UN RADIO KOMITEJAS PRIEKŠSĒDĒTĀJS

19.augusta pēcpusdienā savu darba vietu atstāja TV un radio komitejas priekšsēdētājs Rišards Labanovskis.

Vēl līdz 20.augusta pēcpusdienai ziņu par Labanovska atrašanās vietu nebija. Viens no viņa vietniekiem — I. Rākīns paskaidroja, ka viņam esot zināmas aizdomas, kas ir labvēlīgas Labanovskim. Neko tuvāk I.Rākīns nepaskaidroja.

LATVIJAS RADIO JOPROJĀM DARBOJAS

20.augustā pulksten 17 joprojām darbojas Latvijas neatkarīgais radiostacija. Pēc Doma laukuma ēkas un Ulbrokas radiotranslācijas torņa okupācijas Latvijas radiodarbnieki mainījuši atrašanās vietu un atsākuši translēt savu programmu. Pagaidām Latvijas radio programmu var uztvert 280 m un 211 m vidējos viļņos (attiecīgi 1100 kHz un 1400 kHz). 102,7 m ultravisuļņos uztverama studija "AA". Šī stacija raida no pulksten 6 līdz 23. "AA" ir uztverama tikai ar ārzemēm ražotajiem radioaparātiem.

ATKAL RAIDĀ "EHO MOSKVI"

Atsākusi raidīt Maskavas neatkarīgā radiostacija "Eho Moskvi". Tagad tās dislokācijas vieta — Krievijas AP ēka. Tā raida katru dienu līdz 23 frekvencē 9535 kHz.

viņš saka: "Turpinām darbu."

PULKSTEN 13.25

iepretim "Aeroflotes" kasēm ielas vidū apstājies sarkans 29-92жж armijas busiņš. Iekšā militāristi ķiverēs un virsnieki, kas viņus pavada. Busiņš dodas stacijas virzienā, bet pēc mirkļa brauc atpakaļ pa Raiņa bulvāri. Pēc neilga brīža tiek ieņemta LR prokuratūra.

CENTRĀLĀ APTIEKĀ

vakar esot bijis pievedums. Rindas. Cilvēki pērk citramonu. Aptiekā ienākuši trīs armijnieki, prasa muskuļus tonizējošus līdzekļus. Šoreiz paliek gribot.

PIE ĒEKAS

apstājies armijas mašīna ar zaldātiem. Sagaida iznākam virsnieku un aizbrauc. Personas civilā kursē šurpu turpu. Karoga pie stūra mājas divainā kārtā nav. Nekāda.

MATĪSA TIRGŪ

Pulksten 13.45 cilvēku daudz, bet tirgotājus salīdzinoši ar citām dienām uz rokas pirkstiem var saskaitīt. Gaļas paviljonā tikai piecas sievas: "Visu izpirka, laikam uz karu gatavojas." Gurķi maksā 4 un 5 rubļus kg. Cilvēki pērk praktiski visu. Ogas, piparus, kāpostus... Tā kā ar iekļūšanu Rīgā ir problēmas, kartupeļi ir tikai vienam vīram. Rinda. Viņš tirgo par 4 rubļiem kg. Cilvēki kurn. Viņam esot vienalga — kas badā, tie pirkšot...

MINISTRIJU VADA PJOTRS JEKIMOVŠ

Rīga, 20.augusts. Ap pulksten 21 Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijai ieņēma omonieši. Pie ministrijas bija piebraukuši bruņutransportieri, un omonieši garāmģājēju nelaida tuvumā, drudot un atgaiņājot ar dūmu granātām. Šāvienu nebija. Šorīt pie ministrijas ēkas kara tehnikas un karavīru vairs nav, taču izkārts ir LPSR karogs. Jau vakar vakarā omonieši norāvuši LR karogu un plāksni ar ministrijas nosaukumu.

Pulksten 10.30 Iekšlietu ministrijas informācijas centra darbinieki Vladimir Karavinskis "Atmodai" pastāstīja: — Iekšlietu ministra pienākumus pilda Iekšlietu ministrijas milicijas departamenta priekšnieks Pjotrs Jekimovs. Ministrs Aloizs Vaznis un viņa pirmais vietnieks Zenons Indrikovs šobrīd ministrijā nav. Z.Indrikovs atrodas LR Ministru Padomē, bet A.Važņa atrašanās vieta nav zināma. Pats P.Jekimovs teica, ka viņš šobrīd ir vienīgais no ministra vietniekiem, kas var pildīt ministrijas vadītāja funkcijas. Cits vietnieks — Leons Aire ir atvaļinājumā. Šobrīd ministriju apsargā PSRS armijas karavīri. "Atmodai" izdevās sazināties arī ar Pjotru Jekimovu. Lūk, isa ekspresintervija.

MASKAVĀ KOMANDANTA STUNDA

Maskavā noteikta komandanta stunda no pulksten 23 līdz 6 ritā. Nav zināms, kā uz šo lēmumu reaģējis Boriss Jeļcins.

MILITĀRISTU VADĪBAI SLIKTA VESELĪBA

Kā ziņo no Maskavas, vienam no militārā apvērsuma organizētājiem — premjeram V.Pavlovam aizvakar bijušas divas smagas hipertoniālas lēkmes. Premjera pienākumus uzņēmis Pavlova vietnieks Daguzjevs. Savukārt aizsardzības ministrs D.Jazovs ir atkāpies no amata.

Pjotrs Jekimovs: — Tā nu ir iznācis, ka šobrīd esmu ministrijas vadītājs. Iekšlietu ministrijas ēku Raiņa bulvārī apsargā desantnieki, kuriem dota pavēle neielaidīt darba vietā ministru un viņa pirmo vietnieku. Es pats atrodos ministrijas ēkā Stabu ielā. Šeit nav bijuši nekādi uzbrukumi vai ieņemšanas mēģinājumi. Zinu, ka Z.Indrikovs atrodas LR Ministru Padomē. Par Važņa atrašanās vietu jau kopš vakarvakara man nekas nav zināms.

— Vai vakar, kad tika ieņemta ministrija, tur bija kāds no vadības? — Nē. — Kāda situācija ar Iekšlietu ministrijas atsevišķo patruļdienesta bataljonu, ko vada Juris Vectirāns? — Bataljonu šonakt atbrūvoja omonieši. Kad ieradās OMON, bāzē bija gandrīz tikai dežūрмайна. — Kā Rīgā šobrīd organizēts milicijas darbs? — Turpinām pildīt kārtības sargāšanas funkcijas parastajā režīmā. — Kā šobrīd strādā Rīgas milicijas pārvalde, ko arī vakar ieņēma omonieši? — Strādā. OMON kontrolē.

P.S. Aloiza Važņa telefons neatbild.

Ar armiju saistītos jautājumus kārtotot štāba priekšnieks Moisejevs.

GORBAČOVŠ PIEMASKAVĀ

VDK virsnieki, kas apsargā Gorbačovu un viņa padomniekus kopā ar ģimenēm Piemaskavas vasarnīcā, paziņojuši, ka mēģinājums atbrīvot Gorbačovu ar spēku var beigties bēdīgi PSRS prezidenta dzīvībai.

KRJUČKOVŠ ATKĀPIES

Kā ziņo CNN, VDK priekšsēdētājs Krjučkovs atkāpies no amata. Daudzas VDK nodaļas un apakšvienības gatavojas pāriet Borisa Jeļcina pusē.

† LĪDZJŪTĪBA

Laikraksta "Atmoda" redakcija izsaka vissirsnīgāko līdzjūtību kolēģei TV žurnālistei VERĒNAI BĒRZIŅAI, zaudējot vīru JURI BEĶERI, kurš traģiski gājis bojā 20. augusta naktī.

Stāsta aculiecinieki

KĀ IENĒMA RADIO

Saruna ar notikuma aculieciniekiem Doma laukumā notika Augstākās Padomes Preses centrā 20.augustā. — Visu nakti pa Doma laukumu kursēja taksometri ar pasažieriem (nevarēja konstatēt, vai tie ģērbusies civilā vai formas tērpos), taksometri bez pasažieriem un trīs žiģuļi ar valsts numuriem. Pēc aculiecinieku ziņām, Doma laukumā esot it kā bijuši arī iereibuši cilvēki un vērojuši logus. Bruņutransportieri laukumā iebrāca no Zirgu ielas un automātu kārtām šāva pa namu jumtiem, kā arī pāri galvām tiem cilvēkiem, kas virzījās uz Jēkaba ielu.

Viens no novērotājiem pa logu redzējis uz Jēkaba ielas nokritušu vīrieti ar skaidri saredzamu šautu brūci jostasvietas rajonā. Vēlāk šis cilvēks no laukuma pazuda, kaut gan pēc aculiecinieku domām viņš nebija spējīgs kustēties. Doma laukumā ap 4.30 iebrāca divi bruņutransportieri, uz viena no tiem bija sarkanais karogs. Par savu ierašanos tie paziņoja ar artilērijas zalvēm gaisā.

Aculiecinieki redzējuši apmēram 15 cilvēkus formas tērpos, kas devušies Augstākās Padomes virzienā. Izskatījās, ka šie cilvēki lasīja automātu čaulītes. Uz AP pusi devās arī viens no bruņutransportieriem. Brīdi pastāvējis uz Jēkaba un Smilšu ielas stūra, tas aizbrauca tālāk pa Smilšu ielu un atgriezās Doma laukumā. Pēc tam ievainotais, kas atradās uz ietves, pazuda.

Tanī laikā no Radio mājas karavīri iznesa maisus ar mantām un iekrāva BTR un milicijas mašīnā. Šajā akcijā darbojās arī trīs sievietes. Tās iznesa no Radio maisiņu ar privātām mantām un apmēram piecas sieviešu rokassomas.

Nav zināms kas notika pie Radio mājas iezes Zirgu ielā, jo tur visa iela bija bloķēta. Ap 6.30 pie Ministru Padomes bija vērojamas vairākas automašīnas, kas stundu agrāk redzētas, kursējot pa Doma laukumu, kā arī OMON bobiks ar ložmetēju. Pēc neilga laika tās no Ministru Padomes ēkas aizbrauca.

TELEFONU UN TELEGRĀFA CENTRĀLĒ

Rīgas telefonu un telegrāfa centrālās galvenais inženieris, direktora v.i., kas ir notikumu aculiecinieks, pastāstīja, ka 20.augustā pulksten 4.30 Dzīnavu ielā no Čaka ielas puses iegriezās smagā armijas automašīna. No tās izkāpa ne mazāk kā divdesmit armijas vīru, kuri ielenca TTC ēku un ieņēma pozīcijas apmēram 10 m attālumā. Mašīna tika novietota šķērsām Dzīnavu ielā. Trīs no armijniekiem — virsnieks un divi kareivji — devās uz TTC ēku un pēc piecu minūšu prombūtnes atgriezās. Tad TTC ēkā iebruka visi atbraukušie karavīri. Tika izveidoti četru piecu karavīru posteni. Akcijas laikā pa Dzīnavu ielu K.Barona ielas virzienā brauca OMON automašīna, kuras atvērtajās durvis bija redzami automātu stobri. Pašlaik Rīgas TTC atrodas apmēram 30 desantnieku. Sakari darbojas tikai Rīgas rajona robežās, bet sazināšanās ar citiem rajoniem un valstīm praktiski nav iespējama.

Bez informācijas mēs neizdzīvosim!

Neatkarīgā informācijas aģentūra **BALTIC NEWS SERVICE (BNS)** aicina pieteikties darbā reportierus (operatīvo informatīvo materiālu sagatavošanai).

Pieteikties pa tālruni 222919.

NEVARDARBĪBA UN TANKI

PAR NEVARDARBĪGU PRETOŠANOS "ATMODA" JAU RAKSTĪJA DAUDZOS PĒDĒJĀ PUSGADA NUMUROS. ŠODIEN, KAD IR LIELA NESKAIDRĪBA, KO DARĪT, PUBLICĒJAM VAIRĀKUS FRAGMENTUS NO DŽ.ŠARPA GRĀMATAS "NEVARDARBĪBA UN TANKI". LAI IEPAZĪTOS AR ŠO RAKSTU PILNĪBĀ, SAMEKLĒJIET "ATMODAS", SĀKOT NO ŠĀ GADA 22.NUMURA.

Bez brīdinājumiem

Ne pirms televīzijas, ne pirms radio ieņemšanas to darbiniekiem netika izteikti nekādi ultimāti vai citas prasības. Vienīgi Berežņovs no Baltijas kara apgabala ir prasījis iespēju uzstāties ēterā. Šī iespēja netika nedz liegta, nedz izmantota.

Radio iebrukuma aculiecinieki un cietušie izteicās, ka desantnieku uzvedība, salīdzinājumā ar OMON, bijusi visai korekta. Turpretim pēdējie ar lielu prieku pa labi un pa kreisi šķieduši gan rupjas lamas, gan sītenus.

Liepājā aizliedz presi un TV

Liepājas armijas garnizona komandieris 1.ranga kapteinis Staļevs pilsētas valdes priekšsēdētāja vietniekam Andrim Jaunsleimam paziņojis, ka saskaņā ar Baltijas kara flotes admirāļa Ivanova pavēli viņš ir iecelts par Liepājas kara komandantu. Varu pilsētā pārņem komiteja, kuras sastāvā ir armijas un sabiedrības pārstāvji. Komitejas sastāvs vēl nav paziņots. Staļevs pieprasījis pilsētas valdei uz vienu

nedēļu izbeigt masu informācijas līdzekļu darbu. Staļevs piedraudējis, ka masu nekārtību gadījumā armija lietos spēku. Šo 10.30 Staļevs paziņojis arī īpaši sasauktajiem Liepājas uzņēmumu vadītājiem. Kā paziņojis Liepājas pilsētas valdes galva Vismāna k-gs, pilsētas valde turpina strādāt. Pilsētā aizliegta alkoholisko dzērienu pārdošana.

Maskavā nav skaidrības

19.augusta pēcpusdienā. PSRS AP priekšsēdētājs Lukjanovs telefonsarunā Latvijas AP priekšsēdētājam A.Gorbunovam pusdienslaikā paziņojis, ka, viņaprāt, Latvijā ārkārtējais stāvoklis nav ieviests. Šobrīd tiek gatavots dekrēts par PSRS AP sasaukšanu, lai izvērtētu pasludinātās komitejas rīcības juridisko pusi. Sasaukt ārkārtas PSRS AP sēdi telegrammā

Lukjanovam pieprasījuši arī PSRS tautas deputāti no Latvijas. BKA virspavēlnieka F.Kuzmina rīcības tiesiskumu Lukjanovs atteicies komentēt, piebilstot, ka tas jājautā prezidenta vietniekam Janajevam. PSRS tautas deputāts V.Kalnberzs plenārsēdē deputātu uzmanību pievērta faktam, ka joprojām oficiāli nav paziņots par PSRS prezidenta veselības stāvokli.

Vidzemes priekšpilsēta

19.aug. notika ārkārtas paplašināta domes sēde. Piedalījās domnieki, LTF frakcijas deputāti, TF grupu pārstāvji. Tika izteikts valdes viedoklis, TDP prezidija viedoklis un Latvijas komitejas viedoklis sakarā ar radušos stāvokli. Apvienības darbība turpmāk

tiks vadīta caur koordinācijas centru. TF apvienības īpašuma lielākā daļa atrodas drošā vietā. Esam sveiki un veseli, gaidām nelūgtos viesus. Dziedam "Bēdu manu lielu bēdu". 23.augustā akcija notiks tik un tā. Koordinācijas centrs

NEVARDARBĪGĀS ČĪNAS DISCIPLĪNA

Pārdzīvojot represijas un ciešanas, jo sevišķi to smagākās formas — ieslodzīšanu koncentrācijas nometnēs, spīdzināšanu, masu slaktiņus, atriebību radniekiem un draugiem —, pretestības cīņāji nokļūst izvēles priekšā: turpināt nevardarbīgās akcijas, atteikties no pretošanās uz laiku vai pavisam vai arī pāriet pie bruņotas cīņas formām. Dž.Šarps noteikti iestājas par nevardarbīgās pretestības turpināšanu, ja nepieciešams — mainot tās taktiku. Pretošanās pārtraukšana represiju priekšā ir nepieļaujama kapitulācija, pierādījums pretiniekiem, ka ar varas līdzekļiem viņi var panākt visu, un mudinājums ķerties pie vardarbības atkal un atkal, lai pakāpeniski pilnīgi nospiestu pretestības kustību uz ceļiem. Arī bruņotu akciju uzsākšana, atbildot uz valdītāju vai okupantu vardarbību, var vienīgi kavēt sākotnēji nevardarbīgās cīņas sekmes. Tāpēc ir nepieciešams stingri ievērot nevardarbīgās cīņas disciplīnu, kas nozīmē neizliet pretinieku asinis un pieturēties pie nevardarbīgās kustības izstrādātās stratēģijas un taktikas. Nepieciešamību atturēties no vardarbības Šarps pamato šādi.

BRUŅOTAS AKCIJAS

Lai gan bruņotas akcijas sniedz zināmu morālu gandarījumu tiem, kas veic diversijas, atentātus un pēkšņus uzbrukumus apspiedējiem vai iebrucējiem, tomēr šāda veida rīcība ievērojami palielina upuru skaitu pašā pretestības nometnē, kā arī mazina simpātijas pret viņiem citur pasaulē. Vardarbības gadījumi ir labākais iegansts, kas ļauj agresoriem attaisnot represijas savas tautas un pasaules sabiedrības priekšā. Turklāt uzbrucēji ir labāk sagatavoti tieši bruņotai cīņai, tādēļ viņi bieži vien mēģina provocēt pretestības cīņitājus uz vardarbības aktiem. Dž.Šarps min piemēru no mums vislabāk pazīstamās impērijas vēstures:

"Cinoties pret somu nevardarbīgās nesadarbošanās kustību, kas iestājās par neatkarību no cariskās Krievijas, XX gadsimta pirmajos gados krievu ģenerālgubernators lika ohrankai (krievu slepenpolicijai) algot provokatorus, lai tie paši uzbruktu krieviem vai arī izraisītu varmācību no somu puses, kura attaisnotu mežonīgās represijas pret kustību."

VARDARBĪBAI NAV ATBALSTA

Agresori vai uzbrūpatori vismazāk ir gatavi cīņai ar nevardarbīgu

pretestību. Šāds asimetrisks konflikts parasti ilgi nevar turpināties, jo brutāla vardarbība pret neapbruņotiem cilvēkiem arvien izraisa protestus citās zemēs, bet ar pasaules sabiedrisko domu oilnīgi nerēķināties nevar atļauties pat visasiņainākie režīmi. Šādai rīcībai ieilgstot, tai mēdz būt arī demoralizējoša ietekme uz pašiem represiju izpildītājiem: "Pat valdītāju atbalstītājos, aģentos un karavīros var izraisīt sašutumu pret nevardarbīgiem cilvēkiem pastrādātā varmācība, un viņi var sākt apšaubīt savas valdības politikas taisnīgumu un represiju motivāciju. Viņu sākotnējā neapmierinātība var pāraugt kritiskā attieksmē, bet reizēm pat izraisīt nesadarbošanos un nepaklausību, kas var novest pie streikiem un nemieriem."

"Vardarbība," raksta Šarps, "plaukst uz bailu, dusmu un pretējās puses varmācības rēķina. Ja tas viss izpaliek un ja kļūst redzams, ka represijas un nežēlība darbojas preti un vājina pašu valdītāju pozīcijas, tad viņi tās parasti ierobežo." Autors min arī vairākus vēsturiskus piemērus. "Smagas represijas Rūrā 1923.gadā radīja ne vien starptautisko atbalstu vāciešiem, bet arī pretestību valdības politikai pašā Francijā. Pret miermīlīgiem nacionālistiem vērstās brutālās britu represijas Indijā divdesmitajos un trīsdesmitajos gados noveda pie pastiprinātas pretestības pašā Britānijā un palielināja atbalstu Indijas neatkarībai."

REPRESIJAS NAV VISSPĒCĪGAS

"Lai atgūtu un nodrošinātu sev nepieciešamo līdzdalību, pakļāvību un sadarbību, varasvīri var draudēt vai lietot sodus, t.sk. piekaušanu, ieslodzīšanu, spīdzināšanu un nāves sodu. Par spīti plašai sabiedrības neapmierinābai, tādas sankcijas parasti ir iespējamas, jo ļoti bieži kāda iedzīvotāju daļa paliek lojāla un ir gatava palīdzēt uzturēt režīmu un īstenot tā politiku. Tādā gadījumā valdītāji var izmantot lojālos pavalstniekus kā policistus vai karavīrus, lai īstenotu represijas pret pārējo tautas daļu. (...) Ļoti svarīgi uzsvērt, ka tad, kad bailes no sodiem nav pārņēmušas cilvēku prātus, represijas pret viņiem parasti nedod gribētos rezultātus. Arī kara laikā ievainojumu vai bojāejas iespēja neliek karavīriem bēgt prom no frontes līnijas vai padoties. Ja "karojošās puses" — lai tās būtu militāras vai civiltas, vardarbīgas vai nevardarbīgas — tic saviem mērķiem, tās parasti turpina cīnīties, neskatoties uz dzīvībai draudošajām

briesmām. Tādos apstākļos represijas var pat vēl vairāk noskaņot tautu pret režīmu un palielināt pretošanās cīņitāju skaitu. (...)

POLICIJA BŪS AR MUMS

Var gadīties, ka policija, armija un citi spēki vairs neatzīst, ka bijušie valdītājiem vai tiem, kas par tādiem kāro kļūt, ir kādas tiesības dot attiecīgās pavēles. Vai arī represīvo spēku dalībnieki var sākt simpatizēt pretošanos iedzīvotāju mērķiem un līdz ar to — sākt svārstīties, ja viņiem liek sodīt cilvēkus, kas cīnās par šiem mērķiem. Tādā gadījumā policija un karaspēks var tūšām pildīt pavēles neefektīvi. Jāpiebilst, ka policijas un karaspēka pieredzētais, varmācīgi apspiežot nevardarbīgus pretošanās cīņitājus, daudzos gadījumos ir mazinājis viņu pašu vēlēšanos paklausīt. Reizēm tā rezultātā pat sākusies plaša neapmierinātība, slēpta nepaklausība vai atklāta pretošanās pavēlēm, kas liek turpināt neapbruņotu cilvēku brutālu apspiešanu. Šis ir viens no iemesliem, kādēļ ir tik nepieciešams stingri ievērot nevardarbīgās cīņas disciplīnu. (...)

Maldīga ir teorija, kas apgalvo, ka politisko spēku nosaka varmācība un ka uzvara nenovēršami būs lielākā militārā spēka pusē. Istenībā apņemšanās nepaklausīt, griba mest izaicinājumu un spēja pretoties ir ļoti svarīgi faktori, kas var tuvināt uzvaru pār apspiedējiem, tirāniem un agresoriem, kuriem ir gandrīz neierobežotas iespējas graut un nogalināt."

"ATMODAS" SPECIĀLIZLAIDUMU SAGATAVOJA:

Ervīns Grandavs,
Ainars Vladimirovs,
Una Meistere,
Inga Liņavska,
Māris Ķirsons,
Juris Paiders,
Gints Barkovskis,
Jānis Domburs,
Ilmārs Latkovskis,
Valdis Bērziņš,
Tamāra Ringa,
Dace Balode.

NOFORMEJUMS:
Inga Moora,
Uģis Zieds, Gaida
Cimmermane,
Viktors Eikerts,
Valda Zvaigzne,
Dace Eglīte.